

Les institucions

Joan Vidal i Gayolà

El període anomenat de la transició democràtica, és a dir, el termini comprès entre els anys 1973 i 1982, tingué, segons el meu parer, tres etapes ben diferenciades: la primera, que comprèn el període constituït pels anys 73, 74 i 75, és a dir, fins a la mort del dictador; la segona, que comprèn, des d'aquesta data, fins a les primeres eleccions locals, és a dir, del 75 al 79; i la tercera, la de la primera fornada d'ajuntaments democràtics, és a dir, el període comprès entre 1979 i 1982, any de la primera victòria del PSOE a les eleccions generals.

En la primera, les institucions públiques locals (ajuntaments, diputacions provincials) seguiren desenvolupant les seves activitats polítiques en un clima de continuïtat pel que fa al mètode i sistemes de l'antic règim.

No es pot dir que durant aquest període hi hagués cap mena d'activitat destacable a partir de les institucions, per transformar el sistema polític, ni per a fer possible la transició cap a la democràcia. El règim, cronològicament a les acaballes, mantenia encara tota la seva força i ningú no hauria imaginat que, amb tan pocs anys hi hagués una evolució del sistema polític, conduïda hàbilment des de dins, per gent de dins, sensible a la pressió de les forces polítiques democràtiques.

Només cal recordar el paper d'algun dels governadors civils de l'època, com pot ésser, per exemple, el cas de Victorino Anguera, autoritari, dictatorial, imperialista, caçador de líders sindicals, o el de Armando Murga, entestat en prohi-

bir els mitings i, en general, la presència pública dels partits polítics.

Si alguna institució en aquesta època presenta algun petit símptoma de canvi, és la Diputació Provincial que inicia, en el camp de la cultura, una tasca tímida, però significativa a favor de la cultura i de la llengua catalanes, gràcies a l'interès de qui aleshores era diputat de cultura, Joan Tarrés.

A l'Ajuntament, en canvi, el continuïsmе immobilitista seguia essent la tònica dominant, malgrat els esforços d'un grupet de ciutadans disposats a aprofitar les esclatxes que podia deixar l'elecció de regidors pel terç familiar, els quals van aconseguir situar Joan Paredes a l'Ajuntament per dur a terme una certa oposició constructiva i la reivindicació permanent d'una evolució política que, malgrat tot, tardaria encara alguns anys a poder-se plantejar obertament.

El període comprès entre els anys 1975 i 1979 és un període interessantíssim perquè en els dos o tres primers anys es cou el canvi i, a continuació, s'institucionalitza civilitzadament, amb les lògiques tensions, però sense que es produeixi cap dels desastres que vati-

cinaven les persones de seny. Aquí les institucions ja juguen un paper més destacat.

Com a conseqüència de les reformes polítiques reclamades al carrer i impulsades intel·ligentment des de l'interior del sistema, es produeix una situació llarga d'interinitat, pel que fa a les institucions, a les seves activitats i a les seves possibilitats de futur. Aquest sentiment d'interinitat; la incertesa pel que fa al futur; el convenciment que qualsevol dia hi haurà canvis profunds en la vida política local; l'anunci més o menys llunyà d'unes eleccions municipals i d'un canvi total de sistema; la indigència econòmica de les institucions; els problemes derivats de tota aquesta situació, dels quals ningú no se n'ocupa convençuts com estan tots els nous dirigents que han entrat en una situació terminal, fa que ajuntaments i diputacions adoptin una actitud de pasotisme força generalitzada.

Durant aquest període i fins i tot en els anys immediatament anteriors, hi ha hagut renovació a la majoria dels ajuntaments de les nostres comarques i, durant el comandament del governador Victorino Anguera, es nomenen alcaldes nous, joves, la majoria empresaris amb èxit, més aviat liberals, que contribueixen, durant els dos primers períodes de la transició política, a millorar la imatge de les institucions locals i a donar un cert aire de renovació als hàbits del sistema. La història personal de la majoria dels escollits no tenia res a veure amb el *Movimiento*, i la seva edat i la constància dels èxits empresarials que ja havien assolit aleshores, donava, malgrat la mi-

LA TRANSICIÓ DEMOCRÀTICA A GIRONA

JOAN COMALAT

L'autor d'aquest article, sota un cartell del Pacte Democràtic.

S. MARTÍ

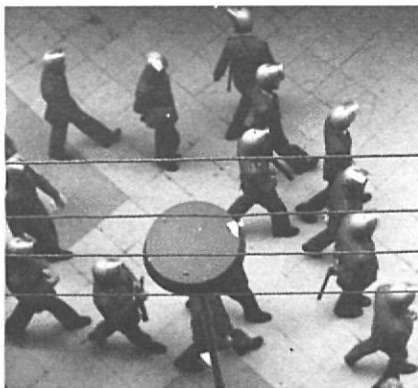

El governador Mesa, a la dreta, amb Jaume Sobrequès.

LA TRANSICIÓ DEMOCRÀTICA A GIRONA

QUIM CURBET

gradesa de mitjans, una agradable impressió de dinamisme.

De fet, molts d'aquells homes es van incorporar amb tota naturalitat al sistema democràtic, varen guanyar les primeres eleccions i alguns continuen encara ocupant el mateix càrrec, legitimats dues o tres vegades pel dictamen de les urnes.

Es gràcies a aquesta lleva d'alcaldes que, en expressió poc afortunada, han estat batejats indiscriminadament d'*alcaldes franquistes*, que en molts casos s'inicia el diàleg amb les forces democràtiques, aleshores encara minúscules, mig a la llum mig a les catacumbes. Conscients que hauran de traspasar el poder als partits polítics naixents i als seus representants locals, alguns alcaldes, molts més dels que la gent es pensa, inicien tímidament la transició als seus pobles amb una dinàmica de gestos que es concreta, per exemple, en l'acceptació dels representants dels partits com a interlocutors; en el reconeixement implícit de les associacions de veïns; en una clara voluntat superadora dels odís originats per la guerra civil: en al-

guns pobles es substitueixen les plaques de *los caídos*, amb plaques recordant *tots* els morts a causa de la guerra.

En aquest període les institucions comencen a tenir un paper important en la conducció de la transició política.

Finalment, el paper de les institucions és determinant a partir de les eleccions municipals de 1979. La renovació total de càrrecs, de sistema polític, d'estil de fer les coses marca, a partir de 1979, el camí cap a la plena recuperació de la democràcia i, per tant, accelera definitivament el procés de la transició política.

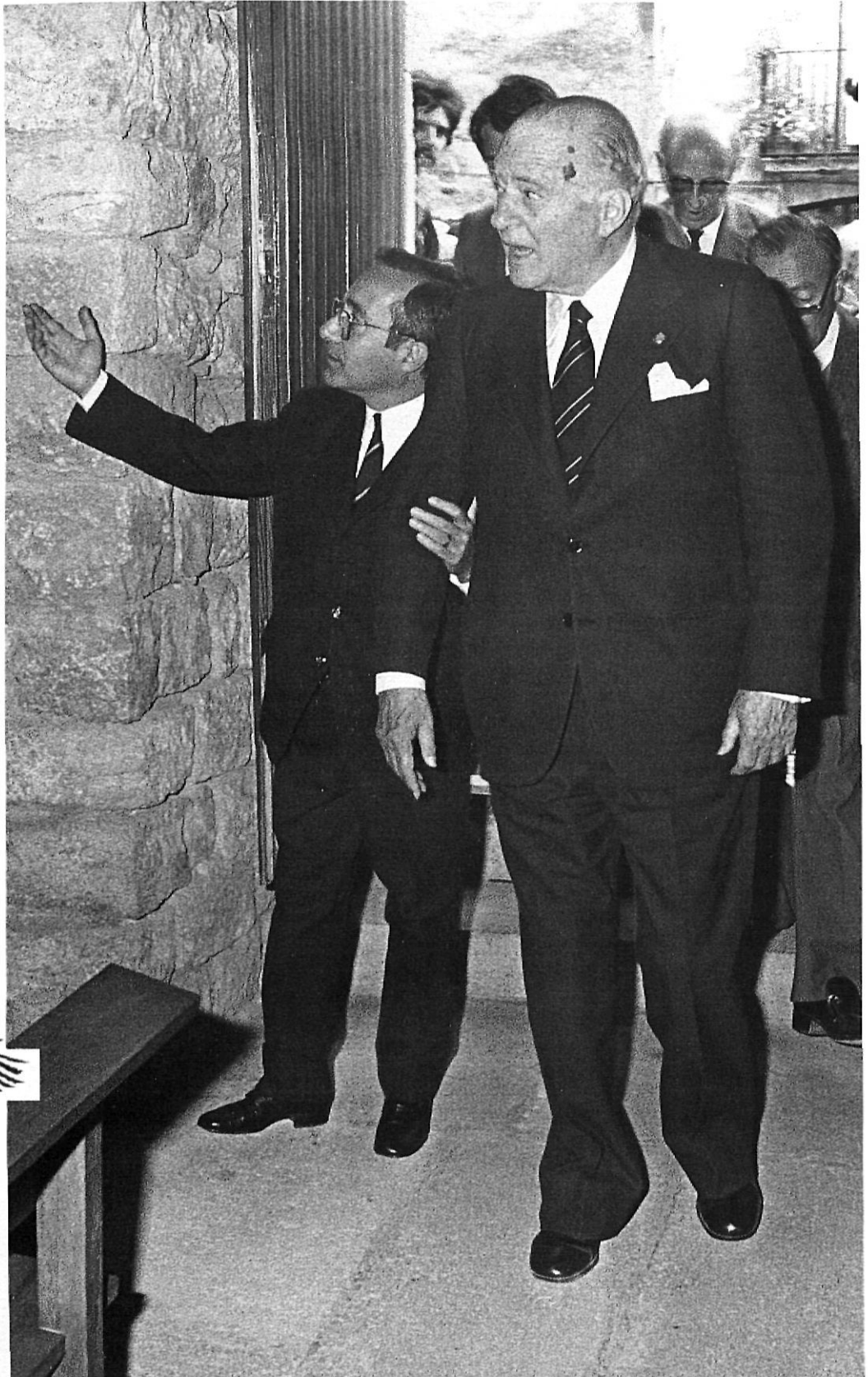
Milers de persones joves que havien contribuït amb la seva pressió al carrer, a la premsa o a la feina, a fer inviable el manteniment del règimen anterior després de la mort de Franco ocupaven ara els càrrecs públics per voluntat popular. Varen ésser molt importants per a la reinstauració de la democràcia, les eleccions generals de 1977, la recuperació de la vida parlamentària a nivell de tot l'estat, però la proximitat dels ajuntaments al poble, als administrats, a l'opinió pública representa la participació massiva de la ciutadania a la construcció del nou ordre polític i l'autèntica entrada del país a la democràcia. El teixit de la democràcia s'estén per tot l'estat i la xarxa es fa més espessa, més sòlida i més consistent, fins al punt que els hàbits democràtics fan possible que el govern de la UCD, nascut del propi sistema franquista, deixi pas ordenadament i pacíficament a un govern socialista amb la qual cosa tothom interpreta que s'entra plenament a la normalitat democràtica i acaba el període de transició política. ☆

QUIM CURBET

LA TRANSICIÓ DEMOCRÀTICA A GIRONA

S. MARTÍ

El president Tarradellas a Girona, del braç de l'alcalde Ribol.